



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 103/08-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 14. mája 2008 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Jána Auxta a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť M. B., D., D. B., D., a Ing. A. N., P., zastúpených advokátom JUDr. A. B., B., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 1 C 3/07 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo M. B., D. B. a Ing. A. N. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 1 C 3/07 porušené bolo .

2. Krajskému súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 1 C 3/07 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietáhov.

3. Krajský súd v Bratislave j e p o v i n n ý uhradiť M. B., D. B. a Ing. A. N. trovy konania spolu v sume 20 794 Sk (slovom dvadsaťtisíc sedemstodevät' desiatštyri slovenských korún) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu na účet ich právneho zástupcu advokáta JUDr. A. B., B.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) uznesením č. k. III. ÚS 103/08-15 z 10. apríla 2008 prijal na ďalšie konanie sťažnosť M. B., D. B., a Ing. A. N. (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 C 3/07 (po postúpení veci 2. marca 2006 z Okresného súdu Dunajská Streda, najprv v konaní vedenom krajským súdom pod sp. zn. 3 Cb 7/06 a neskôr pod sp. zn. 1 C 19/06).

Na základe výzvy ústavného súdu sa k veci listom sp. zn. Spr. 3102/2008 z 20. marca 2008 vyjadrila predsedníčka krajského súdu, ktorá okrem iného uviedla:

«Po vrátení súdneho spisu sp. zn. 1 C 3/2007 z Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „NS SR“) dňa 05. 03. 2008, Vašu žiadosť opätovne predložil vyšší

súdny úradník dňa 17. 03. 2008 na vyjadrenie predsedníčke senátu 1 C, ktorá sa k veci písomne vyjadrila dňa 19. 03. 2008.

Uviedla, že predmetný spis bol preradený do občiansko-súdneho oddelenia dňa 05. 10. 2006 (pôvodne vedený pod sp. zn. 3 Cb 7/2006).

Dňa 16. 10. 2006 bol postúpený Krajskému súdu v Trnave z dôvodu miestnej príslušnosti.

Dňa 12. 03. 2007 Krajský súd v Trnave postúpil spis opätovne Krajskému súdu v Bratislave, ako príslušnému na konanie v zmysle ustanovenia § 9 ods. 3 O. s. p. s účinnosťou od 31. 12. 2005.

Navrhovatelia pripisom došlým tunajšiemu súdu dňa 03. 09. 2007 vzniesli námietku vecnej príslušnosti Krajského súdu v Bratislave s tým, že príslušným konať a rozhodnúť vec je Krajský súd v Trnave.

Dňa 05. 02. 2008 bola vec predložená NS SR na rozhodnutie o miestnej príslušnosti.

Dňa 03. 03. 2008 bol spis z NS SR vrátený Krajskému súdu v Bratislave a doručený dňa 05. 03. 2008.

Následne, dňa 18. 03. 2008 bolo Krajským súdom v Bratislave vo veci vytyčené pojednávanie na deň 13. 06. 2008 o 9. 00 hodine.»

Rovnaké skutočnosti, ako uviedol krajský súd vo svojom vyjadrení, zistil aj ústavný súd z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a súdneho spisu sp. zn. 1 C 3/2007.

Navyše zistil, že sťažovatelia, zastúpení M. N., P., na Okresnom súde Dunajská Streda podali 28. decembra 2005 žalobu o zaplatenie 2 144,72 Sk s prísl. proti žalovanej Slovenskej republike, Ministerstvu pôdohospodárstva Slovenskej republiky (ďalej len „žalovaný“).

Dňa 9. januára 2006 okresný súd vydal platobný rozkaz, proti ktorému 26. januára 2006 podal žalovaný odpor a sťažovatelia 30. januára 2006 odvolanie v časti proti výroku o trovách konania.

Dňa 31. januára 2006 určil okresný súd termín pojednávania na 24. február 2006.

Dňa 22. februára 2006 zástupca sťažovateľov žiadal odročiť pojednávanie, pretože mu nebolo doručené predvolanie, a súčasne doručil okresnému súdu vyjadrenie sťažovateľov k podanému odporu a ku konaniu termínu pojednávania.

Na pojednávaní 24. februára 2006, na ktorom neboli prítomní účastníci, okresný súd vyslovil svoju nepríslušnosť s poukazom na § 9 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) a vec 2. marca 2006 postúpil na rozhodnutie krajskému súdu.

Dňa 30. marca 2006 bol spis doručený krajskému súdu, ktorému sťažovatelia doručili 11. apríla 2006 vyjadrenie k postúpeniu spisu a žiadali ho, aby vyslovil svoju vecnú nepríslušnosť a predložil vec Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) na rozhodnutie.

Dňa 3. mája 2006 bol daný pokyn na predloženie spisu najvyššiemu súdu, ktorému bol spis doručený 9. mája 2006.

Dňa 12. júla 2006 najvyšší súd uznesením sp. zn. 3 Ndob 22/06 rozhodol tak, že na konanie je príslušný krajský súd a spis mu vrátil 17. augusta 2006.

Dňa 21. augusta 2006 krajský súd zistil, že vec nemala byť zapísaná do súdneho oddelenia Cb, pretože ide o náhradu škody z titulu nesprávneho úradného postupu podľa osobitného zákona (zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov).

Dňa 16. októbra 2006 sťažovatelia oznámili krajskému súdu, že ich v konaní už zastupuje JUDr. B., ktorý vzniesol 16. októbra 2006 námietku miestnej nepríslušnosti krajského súdu a navrhol, aby vec prerokoval Krajský súd v Trnave.

Dňa 20. decembra 2006 krajský súd spis postúpil Krajskému súdu v Trnave ako súdu vecne a miestne príslušnému.

Dňa 22. februára 2007 Krajský súd v Trnave oznámil M. N., že z dôvodu nepríslušnosti bude spis zaslaný na základe rozhodnutia najvyššieho súdu krajskému súdu.

Dňa 12. marca 2007 bol spis tomuto súdu postúpený a 30. marca 2007 bol podaný návrh predsedníčkou senátu na preradenie veci do registra C.

Dňa 16. mája 2007 bol spis preradený do registra C. Dňa 3. septembra 2007 právny zástupca sťažovateľov opätovne namietal miestnu nepríslušnosť krajského súdu a žiadal, aby bol spis predložený na rozhodnutie najvyššiemu súdu.

Dňa 5. februára 2008 bol spis predložený na rozhodnutie o miestnej príslušnosti najvyššiemu súdu, ktorému vec bola predložená 13. februára 2008, avšak 3. marca 2008 bol spis vrátený bez rozhodnutia krajskému súdu.

Právny zástupca sťažovateľov sa vyjadril k stanovisku krajského súdu podaním z 5. mája 2008, v ktorom uviedol: *„Stanoviská krajského súdu potvrdzujú chronológiu spisu tak, ako ju opísali sťažovatelia v ústavnej sťažnosti. Zo stanovísk ďalej vyplynulo, že krajský súd začal vo veci konať (t. z. predložil spis Najvyššiemu súdu SR dňa 12. 2. 2008 a vytýčil termín pojednávania dňa 18. 3. 2008) až potom, ako ho ústavný súd dňa 4. 2. 2008 vyzval na vyjadrenie sa k tejto ústavnej sťažnosti, a to napriek skutočnosti, že bola podaná sťažnosť na prieťahy v konaní podľa § 62 zákona č. 757/2004 Z. z. dňa 27. 11. 2007, na ktorú krajský súd, ani jeho predsedníčka, do dnešného dňa nereagovali.*

Zároveň nepovažujeme za správny postup zákonnej sudkyne, ktorý je opísaný v stanovisku krajského súdu zo dňa 15. 2. 2008. Totiž ak bol krajský súd dňa 4. 2. 2008 požiadaný o vyjadrenie k ústavnej sťažnosti a táto žiadosť bola dňa 6. 2. 2008 predložená zákonnej sudkyňi, táto nepostupovala v danej situácii správne, keď následne dňa 12. 2. 2008 postúpila spis Najvyššiemu súdu SR a dňa 13.2.2008 uviedla zákonná sudkyňa a následne dňa 15. 2. 2008 predsedníčka súdu, že sa k veci nevie vyjadriť, pretože spis

krajský súd nemá k dispozícii. “

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 253/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni uvedený stav právnej neistoty.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov“ (I. ÚS 24/03, II. ÚS 66/03, IV. ÚS 15/03), pričom „tento účel možno zásadne dosiahnuť právoplatným rozhodnutím“.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní okresného súdu došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (II. ÚS 813/00, I. ÚS 20/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Ústavný súd (obdobne ako Európsky súd pre ľudské práva) pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

Pri vyhodnotení doterajšieho konania vo veci podľa troch označených základných kritérií ústavný súd dospel k týmto záverom:

1. Predmetom konania vedeného krajským súdom pod sp. zn. 1 C 3/2007 je náhrada škody s príslušenstvom podľa osobitného zákona z titulu nesprávneho úradného postupu. Posudzovaná vec patrí po právnej aj skutkovej stránke k štandardnej agende všeobecných súdov (obdobne napr. II. ÚS 208/05).

Ústavný súd konštatuje, že doterajšia doba konania je neprimeraná povahe veci (žaloba bola postúpená prvýkrát z Okresného súdu Dunajská Streda už 2. marca 2006 a predstavuje viac ako 26 mesiacov a počas tejto doby krajský súd nevykonal žiadny dôkazný prostriedok, ani žiadne relevantné pojednávanie napriek tomu, že od vrátenia spisu najvyšším súdom 17. augusta 2006 vedel, že je príslušný vo veci konať).

2. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľov, ústavný súd zistil niektoré skutočnosti, ktoré čiastočne zohľadnil na ich ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo

v napadnutom konaní k zbytočným priet'ahom. Už samotné podanie žaloby na miestne a vecne nepríslušnom súde naznačuje ďalšie problémy, takisto ani ich vyjadrenia z apríla 2006, ktorými žiadali krajský súd, aby vyslovil svoju vecnú nepríslušnosť a predložil vec najvyššiemu súdu na rozhodnutie, a oznámenie ich právneho zástupcu, ktorý vzniesol 16. októbra 2006 námietku miestnej nepríslušnosti krajského súdu a navrhol, aby vec prerokoval Krajský súd v Trnave, neprispeli k skorému prerokovaniu veci. Na druhej strane však tieto skutočnosti nemali taký výrazný vplyv na doterajšiu dĺžku tohto konania, najmä čo sa týka neefektívneho a nesprávneho postupu krajského súdu.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 C 3/07 (po postúpení veci 2. marca 2006 z Okresného súdu Dunajská Streda).

Bez toho, že by ústavný súd vymedzoval jednotlivé obdobia nečinnosti a neefektívnej činnosti krajského súdu, konštatuje, že krajský súd od rozhodnutia najvyššieho súdu (12. júla 2006) o vecnej príslušnosti a vrátení veci z najvyššieho súdu v auguste 2006 bez akejkoľvek zákonnej prekážky nekonal a nedokázal organizovať svoju prácu tak, aby odstránil čo najskôr stav právnej neistoty sťažovateľov. Krajský súd nesprávne postúpil vec z dôvodu miestnej nepríslušnosti Krajskému súdu v Trnave v decembri 2006 a až na základe vyjadrenia najvyššieho súdu z marca 2008 začal vo veci samej konať, keď určil termín pojednávania na jún 2008. Toto obdobie v trvaní takmer 20 mesiacov možno preto označiť ako konanie so zbytočnými priet'ahmi. Ústavný súd pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou (i dohovorom) zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty, čo sa týka tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (obdobne napr. IV. ÚS 22/02).

Ústavný súd preto po zvážení všetkých okolností pri hodnotení postupu krajského súdu a skutočnosti, že konanie začalo ešte v roku 2005, konštatuje, že celková dĺžka

konania - 28 mesiacov bez vykonania akéhokoľvek úkonu smerujúceho k rozhodnutiu vo veci samej, nemôže byť považovaná za zodpovedajúcu požiadavke konania bez zbytočných prieťahov, ako to vyžaduje čl. 48 ods. 2 ústavy, a požiadavke „primeranej lehoty“, ako to vyžaduje čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva a slobody porušil, vo veci konal [podobne aj § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde]. Ústavný súd preto prikázal krajskému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 1 C 3/2007 konal bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku nálezu), pretože stav právnej neistoty sťažovateľov trvá dosiaľ.

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

Z ustanovenia čl. 127 ods. 3 ústavy vyplýva, že ústavný súd môže, avšak nemusí priznať primerané finančné zadostučinenie.

Sťažovatelia žiadali priznať primerané finančné zadostučinenie pre každého v sume 15 000 Sk poukazujúc najmä na celkovú doterajšiu dĺžku konania pred všeobecnými súdmi.

Ústavný súd však považoval v tomto prípade výrok o porušení základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, prikázaní povinnosti krajskému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prieťahov, a priznaní úhrady trov konania za dostatočné opatrenia na nápravu stavu spôsobeného porušením označených práv. Do úvahy zobral najmä celkovú dĺžku konania od postúpenia spisu krajskému súdu (dva roky), povahu veci (zaplatenie sumy 2 144,72 Sk s prísl.)

i správanie sťažovateľov hodnotené v časti II bode 2 tohto nálezu, ktorí sa čiastočne podieľali na predĺžení tohto konania.

Ústavný súd rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom JUDr. A. B. Sťažovatelia si uplatnili trovy konania v sume 20 794 Sk, ktoré bližšie špecifikovali.

Ústavný súd zistil, že uplatnená suma trov právneho zastúpenia neodporuje vyhláške Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, a preto sťažovateľom priznal úhradu trov právneho zastúpenia v požadovanej sume za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2008 (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) a k tomu režijný paušál a daň z pridanej hodnoty, pretože advokát je platiteľom tejto dane.

Úhradu trov konania je krajský súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. mája 2008